

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stryczyńska

w sprawie z odwołania S.D.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie
o wypłatę emerytury w zbiegu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 27 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Lublinie z dnia 12 listopada 2024 r., sygn. akt III AUa 881/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od S.D. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Zamościu, wyrokiem z 31 października 2023 r., oddalił odwołanie S.D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie z 28 grudnia 2022 r., którą organ rentowy wstrzymał mu wypłatę emerytury od 1 stycznia 2023 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją z 10 marca 2004 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego przyznał S.D. prawo do emerytury wojskowej od 1 lutego 2004 r., przyjmując do wysługi emerytalnej okres służby wojskowej od 26 września 1975 r. do 31 stycznia 2004 r.

Decyzją z 18 lutego 2020 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie przyznał S.D. emeryturę od 7 stycznia 2020 r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego i jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia.

Prawomocnym wyrokiem z 17 listopada 2020 r., (XXI U 449/20.), Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił decyzję organu rentowego z 18 lutego 2020 r. w ten sposób, że nakazał organowi rentowemu podjęcie i wypłatę emerytury dla S.D. od 18 lutego 2020 r.

Decyzją z 8 stycznia 2021 r. pozwany organ rentowy, realizując powyższy wyrok, podjął wypłatę emerytury S.D. od 18 lutego 2020 r.

Decyzją z 27 października 2022 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego wstrzymał od 1 listopada 2022 r. wypłatę emerytury wojskowej, podnosząc, że brak jest podstaw do wypłaty w tym samym czasie dwóch świadczeń: emerytury powszechnej i emerytury wojskowej. Decyzja ta została uchylona decyzją z 30 grudnia 2022 r. na skutek złożonego przez wnioskodawcę odwołania i złożonego jednocześnie oświadczenia, że wybiera emeryturę wypłacaną przez Wojskowe Biuro Emerytalne, jako świadczenie korzystniejsze.

Zaskarżoną decyzją z 28 grudnia 2022 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie wstrzymał wypłatę emerytury S.D. od 1 stycznia 2023 r., wskazując, że zawiesza wypłatę emerytury, gdyż wnioskodawca nabył prawo do pobierania świadczenia przyznanego przez innych organ rentowy.

Sąd Okręgowy przechodząc do oceny prawnej podniósł, że zgodnie z art. 95 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2023 r., poz. 1251, zwanej „ustawą emerytalną”), razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego. Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń

przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Stosownie natomiast do art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. 2022 r., poz. 2528) w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe albo wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Następnie Sąd pierwszej instancji wskazał, że w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (OSNP 2022, nr 6, poz. 58) wskazano, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm. w związku z art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r. poz. 586 ze zm.).

Dalsze rozważania Sąd Okręgowy rozpoczął od uwagi, że sąd powszechny rozpoznaje odwołanie od konkretnej, zakwestionowanej przez stronę decyzji organu rentowego (art. 476 § 2 k.p.c. w zw. z art. 477⁹ k.p.c.). Zaskarżona decyzja jest wynikiem realizacji normy prawa materialnego i obowiązującej jej wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w powołanej ostatnio uchwale. Kwestia

wstrzymania wypłaty wnioskodawcy emerytury pracowniczej była przedmiotem prawomocnego wyroku w wydanego w sprawie o sygn. XXI U 449/20, który z mocy art. 365 k.p.c. wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej. Uprawnomocnienie się tego orzeczenia oznaczało, że organ miał obowiązek podjąć wypłatę wskazanego w wyroku świadczenia. Wyrok został przez organ rentowy wykonany i wywołał zamierzone w nim skutki.

Sąd Okręgowy wskazał, że zaskarżona decyzja została wydana po upływie blisko dwóch lat od podjęcia wypłaty świadczenia w wykonaniu prawomocnego wyroku. Jednocześnie w dacie jej wydawania istniało ustabilizowane orzecznictwo dotyczące wykładni art. 95 ustawy emerytalnej i art. 7 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, krańcowo odmienne od poglądu wyrażonego w wyroku nakazującym wypłatę świadczenia. Wnioskodawca na żądanie organu rentowego złożył oświadczenie o wyborze emerytury wojskowej.

W ocenie Sądu Okręgowego okoliczność powyższa uprawniała pozwany organ rentowy do wstrzymania wypłaty emerytury, ponieważ było to zgodne z przepisami prawa materialnego, wobec których przepisy procesowe (w tym art. 365 k.p.c.) nie mogą mieć pierwszeństwa, bo ich rolą jest zapewnienie należytej realizacji norm materialnoprawnych. Normy prawa procesowego nie mogą uniemożliwiać stosowania prawa materialnego.

Na skutek apelacji odwołującego się Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z 12 listopada 2024 r., oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił i przyjął za własne, zarówno poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne czyniąc je, stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Zasadne było, w ocenie Sądu Apelacyjnego, uznanie przez Sąd pierwszej instancji, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 17 listopada 2020 r., w sprawie - XXI U 449/20, rozstrzygający o wypłacie wnioskodawcy emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zbiegu z wypłatą emerytury wojskowej, nie wiązał go w sprawie niniejszej. W świetle art. 365 § 1 k.p.c., moc wiążąca wyroku nie powoduje związania innych sądów ustaleniami faktycznymi lub ocenami prawnymi, które legły u podstaw wydanego wcześniej orzeczenia

dotyczącego tego samego stosunku prawnego. Przepis ten dotyczy wyłącznie ściśle rozumianego przedmiotu rozstrzygnięcia, wyrażonego w sentencji zapadłego w sprawie orzeczenia. Przepis art. 365 § 1 k.p.c. nie ma zastosowania wówczas, gdy już po wydaniu prawomocnego wyroku nastąpiła zmiana okoliczności, która pozwala na odmienną ocenę prawną pomiędzy tymi samymi stronami kwestii rozstrzygniętej w prawomocnym wyroku. Muszą to być jednak tego rodzaju okoliczności, które uzasadniają wniosek, że to samo żądanie pomiędzy tymi samymi stronami oparte jest na nowej podstawie faktycznej lub prawnej. Dodatkowym argumentem przemawiającym za uznaniem, że w sprawie niniejszej zarówno Sąd pierwszej jak i drugiej instancji nie był związany powołanym wyżej wyrokiem Sądu Okręgowego, jest to, że wymóg powagi wymiaru sprawiedliwości wraz z zasadą praworządności przesądza, że większym dobrem jest dopuszczenie do rewizji błędnej oceny sądu w kolejnym postępowaniu niż ugruntowanie nietrafnych orzeczeń w kolejnych postępowaniach.

Sąd drugiej instancji podniósł, że zmiana okoliczności skutkująca brakiem związania w sprawie niniejszej Sądów obu instancji prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z 17 listopada 2020 r., (XXI U 449/20), to zmiana wykładni przepisów art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dokonana w powołanej wyżej uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 której z oczywistych względów nie miał na uwadze i nie mógł zastosować Sąd Okręgowy.

Nadto Sąd Apelacyjny podniósł, że po podjęciu przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego uchwały z 15 grudnia 2021 r., (III UZP 7/21), dokonana w niej wykładnia przepisów art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest w pełni akceptowana i stosowana w późniejszym orzecznictwie sądów powszechnych i tego Sądu.

Sąd Apelacyjny wskazał również, że odwołujący się nabył prawo do emerytury wojskowej na podstawie przepisów ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. 2024 r., poz. 242 ze zm.), jak również prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2024 r., poz. 1631 ze zm.). Spór zaś w istocie sprowadzał się do interpretacji

przepisów i ustalenia, czy wnioskodawca jest uprawniony do pobierania jednocześnie obu tych świadczeń. Z art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej wynika jako zasada prawa ubezpieczeniowego - prawo do pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w sytuacji tzw. zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie. Zasada ta obowiązuje również (zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwzględnieniem art. 96) w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, „z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin”, co w okolicznościach sprawy niniejszej nie miało miejsca. Przepis art. 15a ostatnio powołanej ustawy dotyczy bowiem emerytury żołnierza zawodowego, „który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r.”.

Sąd drugiej instancji podniósł, że odwołujący się został powołany do zawodowej służby wojskowej 25 sierpnia 1977 r. i służbę tę pełnił nieprzerwanie do 31 stycznia 2004 r. Nie został więc przyjęty po raz pierwszy do zawodowej służby wojskowej po 1 stycznia 1999 r. Z kolei przepis art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie ma w sprawie niniejszej zastosowania, ponieważ dotyczy on emerytury żołnierza przyjętego do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po 31 grudnia 2012 r. Zgodnie z powołanym w art. 95 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przepisem art. 96 ust. 1 pkt 1, odrębne przepisy określają prawo do pobierania świadczeń w zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury z prawem do renty inwalidy wojennego i wojskowego, którego niezdolność do pracy pozostaje w związku ze służbą wojskową. Te „odrębne przepisy” - nieznajdujące zastosowania w okolicznościach sprawy niniejszej - to w tym przypadku art. 54 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz.U. 2023 r., poz. 1100 ze zm.), który dopuszcza pobieranie przez inwalidę wojennego i wojskowego, którego niezdolność do służby wojskowej powstała w związku z tą służbą, rentę

powiększoną o połowę emerytury albo emeryturę powiększoną o połowę renty. W sprawie niniejszej do wnioskodawcy uprawnionego do emerytury wojskowej z ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, znajduje zastosowanie art. 7 tej ustawy, zgodnie z którym w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przewidzianych w ustawie z prawem do emerytury lub renty albo uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach wypłaca się świadczenie wyższe lub wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Ten ostatni przepis wyklucza zatem możliwość zbiegu świadczeń wojskowych ze świadczeniami z ubezpieczeń powszechnych, poza sygnalizowaną wyżej sytuacją prawną. Wnioskodawca uprawniony do emerytury wojskowej i pobierający to świadczenie nie może jednocześnie pobierać emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, mimo że spełnił warunki do jej nabycia i prawo do tego świadczenia zostało mu przyznane prawomocną decyzją pozwanego organu rentowego z 18 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny powołał się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 15 grudnia 2021 r., (III UZP 7/21) w której stwierdzono, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z tytułu których jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin).

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny stwierdził, że w stosunku do odwołującego się ma zastosowanie zasada wypłacania jednego świadczenia (art. 95 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), bowiem nie podlega on wyjątkowi, o którym mowa w art. 95 ust. 2 powołanej ustawy. Wnioskodawca może pobierać tylko jedno świadczenie emerytalne (emeryturę wojskową), pomimo tego, że nabył również prawo do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Prawidłowo zatem pozwany organ rentowy zawiesił wypłatę wnioskodawcy tej ostatniej emerytury, ponieważ

pobierana przez niego emerytura wojskowa jako świadczenie wyższe (czego ubezpieczony nie kwestionował) jest dla niego korzystniejsza.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wniósł S.D. Zaskarżył wyrok w całości i wniósł o jego uchylenie w całości i na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych ewentualnie pozostawienie temu Sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W podstawach skargi kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 365 § 1 k.p.c. w związku z art. 366 k.p.c., art. 365 oraz 366 k.p.c. w zw. z art. 390 k.p.c. w zw. z art. 398²⁰ k.p.c. orz art. 365 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c. w zw. z art. 2 w zw. z art. 7 w zw. art. 67 ust. 1 w zw. z art. 87 Konstytucji RP.

Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 i 18 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w zw. z art. 2 w zw. z art. 7 w zw. art. 67 ust. 1 w zw. z art. 87 Konstytucji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie oczywistej zasadności skargi. Skarżący podniósł, że w przedmiotowej sprawie prawomocnym wyrokiem z 17 listopada 2020 r., (XXI U 449/20), Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił decyzję z 18 lutego 2020 r. w ten sposób, że nakazał organowi rentowemu podjęcie i wypłatę emerytury dla skarżącego od 18 lutego 2020 r. co skutkowało podjęciem przez organ rentowy 8 stycznia 2021 r. wypłaty emerytury od 18 lutego 2020 r. Sąd Okręgowy przyjął, że skarżący należy do kategorii osób wyłączonych spod stosowania zasady pojedynczego świadczenia. Objęty jest on bowiem przepisem art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej w zw. z art. 15 a wojskowej ustawy emerytalnej i w stosunku do niego wyłączona została zasada wypłaty tylko jednego świadczenia. Wyrok ten jest prawomocny i zdaniem skarżącego korzysta z powagi rzeczy osądzonej na podstawie art. 365 w zw. z art. 366 k.p.c.

Zdaniem skarżącego orzekanie na jego niekorzyść, gdy dysponuje

prawomocnym wyrokiem przesądzającym o przyznaniu mu prawa do świadczenia z powszechnego ubezpieczenia przy już wypłacanej emeryturze wojskowej stanowi o oczywistym uzasadnieniu skargi kasacyjnej.

Skarżący podniósł, że na podstawie art. 365 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, to wbrew stanowisku organu rentowego, należało przyjąć, że organ ten jest związany treścią wyroku w sprawie VII U 1304/19 mimo, że nie był stroną tego postępowania. Zatem powołanie się przez Sąd drugiej Instancji, że nie jest związany prawomocnym orzeczeniem przyznającym skarżącemu prawo wobec wydania uchwały 7 sędziów SN z 15 grudnia 2021 r. (III UZP 7/21), samo w sobie stanowi nadużycie prawa.

Skarżący podniósł, że jest świadomy, że o związaniu prawomocnym orzeczeniem nie może być mowy, jeżeli po wydaniu prawomocnego wyroku nastąpi zmiana stanu faktycznego (w kolejnym procesie zostanie ustalony odmienny stan faktyczny). Art. 365 § 1 k.p.c. nie znajduje bowiem zastosowania wówczas, gdy po wydaniu prawomocnego wyroku nastąpiła zmiana okoliczności, pozwalająca na odmienną ocenę prawną pomiędzy tymi samymi stronami kwestii rozstrzygniętej w prawomocnym wyroku a związanie prawomocnym wyrokiem odnosi się tylko do stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, po którym nastąpiło jego wydanie. O tym, czy w nowym procesie chodzi o tę samą, czy też inną podstawę faktyczną sporu, decyduje stan faktyczny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim procesie. Powagę rzeczy osądzonej należy więc oceniać w związku ze stanem sprawy, będącym podstawą rozstrzygnięcia. W przedmiotowej sprawie zaś do zmiany okoliczności faktycznych nie doszło.

Zdaniem skarżącego zestawienie przepisów, tj. art. 365 w zw. z art. 366 k.p.c. w zw. z art. 390 k.p.c. w zw. z art. 398²⁰ k.p.c. art. 6 i 18 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w zw. z art. 1 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w zw. z art. 2 w zw. z art. 7 w zw. art. 67 ust. 1 w zw. z art. 87 Konstytucji wraz z treścią zaskarżonego wyroku stanowi oczywiste i rażące naruszenie prawa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej oraz

zasądzenie od odwołującego się na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie spełniła ustawowych wymagań warunkujących przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Nie przysługuje od każdego orzeczenia sądu drugiej instancji, które nie satysfakcjonuje strony skarżącej. Wnosi się ją do Sądu Najwyższego od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji poza tokiem instancji. Jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania musi być uzasadnione istotnym interesem publicznym, w szczególności potrzebą dokonania wykładni przepisów, które nie zostały dotychczas poddane sądowej interpretacji albo budzą poważne wątpliwości, rozstrzygnięciem istotnych zagadnień prawnych, zwłaszcza o charakterze precedensowym, dotychczas nierozważanych przez Sąd Najwyższy, wreszcie wyeliminowaniem orzeczeń oczywiście i rażąco wadliwych.

Skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej doznaje istotnych ograniczeń, które pozwalają Sądowi Najwyższemu na wstępną selekcję spraw w ramach tzw. „przedsądu”, które kierowane są do merytorycznego rozpoznania. Ustawodawca uznaje za doniosłe zadania Sądu Najwyższego związane przede wszystkim z doskonaleniem wykładni prawa i jego stosowania, ujednolicaniem orzecznictwa, rozwojem jurysprudencki, a w dalszej kolejności zadania polegające na eliminacji w dostępnych granicach orzeczeń niegodnych ochrony ze względu na oczywiste naruszenie prawa lub wydanie ich w warunkach nieważności.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko

wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

Przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna od razu, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami ich interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 Nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 Nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego w nich zarzutu określeniem „rażącego”, czy „oczywistego” naruszenia prawa, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut naruszenia przepisu prawa jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365).

Przedstawione przez skarżącego argumenty nie prowadzą do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Opisowo ujęte w uzasadnieniu wniosku argumenty w żaden sposób, nie stanowią o tym, że Sąd Apelacyjny naruszył wskazane we wniosku przepisy w sposób rażący,

a tym samym oczywisty.

Zdaniem skarżącego o oczywistej zasadności skargi świadczy rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania tj. art. 365 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c.

Wobec tych zarzutów należy przypomnieć, że zgodnie z treścią art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Z prawomocnością orzeczenia sądowego wiąże się powaga rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), przy czym jest to konstrukcja prawna odmienna choć ściśle powiązana z regulacją art. 365 § 1 k.p.c. Wyrok prawomocny ma bowiem powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że jednym z aspektów prawomocności materialnej orzeczenia jest moc wiążąca, której istota polega na tym, że sąd obowiązany jest przyjąć, że konkretna kwestia, objęta mocą wiążącą, kształtuje się tak, jak orzeczono o niej w prawomocnym orzeczeniu (por. wyroki Sądu Najwyższego z 4 lutego 2011 r., III CSK 161/10, LEX nr 785884; z 24 stycznia 2017 r., V CSK 164/16, LEX nr 2242161; z 26 maja 2017 r., I CSK 464/16, LEX nr 2312037). Skutek ten następuje w określonych granicach przedmiotowych i podmiotowych. Przepis art. 365 k.p.c. nie określa wprost granic przedmiotowych mocy wiążącej, niemniej jednak w orzecznictwie sięga się w tym zakresie do art. 366 k.p.c., regulującego przedmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej, co znajduje uzasadnienie w założeniu, że powaga rzeczy osądzonej i moc wiążąca są dwoma aspektami tej samej instytucji, jaką jest prawomocność materialna orzeczenia. Mocą wiążącą objęte są w konsekwencji te ustalenia, które w związku z podstawą sporu stanowiły przedmiot rozstrzygnięcia, przy czym jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 13 października 2017 r., (I CSK 46/17, Legalis nr 1695636), przedmiot ten należy postrzegać przez pryzmat żądania pozwu i faktów przytoczonych w celu jego uzasadnienia (art. 187 § 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 321 § 1 k.p.c.). Nie są natomiast objęte mocą wiążącą kwestie wstępne, o których sąd rozstrzyga dążąc do wydania orzeczenia ani też ustalenia faktyczne i poglądy

interpretacyjne stojące u podstaw prawomocnego orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 8 grudnia 2016 r., III CNP 29/15, LEX nr 2192645; z 24 stycznia 2017 r., V CSK 164/16, LEX nr 2242161; z 26 maja 2017 r., I CSK 464/16, LEX nr 2312037; z 11 grudnia 2018 r., II PK 237/17, Legalis nr 1865387).

Wymaga szczególnie zaakcentowania, że Sąd Najwyższy w wyroku z 12 października 2017 r. (I UK 426/16, LEX nr 2401836) zwrócił uwagę na specyfikę postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, które są sprawami cywilnymi jedynie w ujęciu formalnym (art. 1 k.p.c.). Postępowanie sądowe w tych sprawach ma charakter odwoławczy, gdyż inicjowane jest wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego, pełniącego jedynie rolę pozwu podlegającego regułom zwykłego postępowania procesowego. Przedmiotem postępowania w sprawach o świadczenia z ubezpieczeń społecznych jest zatem co do zasady kontrola decyzji organu rentowego według stanu rzeczy z chwili jej wydania. Przedmiot sporu musi się mieścić zatem w zakresie decyzji organu rentowego.

Sąd Najwyższy w wyroku z 7 czerwca 2022 r. (II USKP 41/22, LEX nr 3450285) zaznaczył, że postępowanie cywilne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych charakteryzuje się pewną specyfiką, co ma swoje implikacje również w zakresie funkcjonowania instytucji powagi rzeczy osądzonej, nadając tej instytucji szczególny walor, ograniczający jej praktyczne znaczenie. Co do zasady, wydanie decyzji przez organ rentowy powoduje możliwość wszczęcia postępowania cywilnego, chociażby dotyczyła ona ponownie tego samego świadczenia, które było już przedmiotem sporu w poprzednio toczącym się procesie. Wynika to stąd, że przedmiotem postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest kontrola określonej konkretnej decyzji. Wydanie przez organ rentowy kolejnej decyzji otwiera drogę do wniesienia odwołania, a więc do wszczęcia nowego postępowania cywilnego. W judykaturze zauważa się, że nieważność postępowania, związana z nieodrzceniem przez sąd powszechny odwołania od decyzji organu rentowego z powodu powagi rzeczy osądzonej, mogłaby być rozważana wówczas, gdyby odwołanie zostało wniesione od decyzji już wcześniej zaskarżonej odwołaniem, które zostało oddalone prawomocnym wyrokiem sądowym. Natomiast odwołanie od nowej decyzji organu rentowego podlega

merytorycznemu rozpoznaniu, zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 29 marca 2012 r., I UK 299/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 118). W konsekwencji tego, należy podzielić stanowisko judykatury, zgodnie z którym wydanie przez organ rentowy nowej decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu, wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania, uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Prawomocny wyrok rozstrzygający o braku prawa do świadczenia emerytalnego lub rentowego nie jest zatem przeszkodą do wystąpienia z ponownym wnioskiem o to samo świadczenie. Taki wniosek jest dopuszczalny przede wszystkim wówczas, gdy po uprawomocnieniu się wyroku wystąpiły nowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń. W takiej sytuacji sprawa tocząca się w wyniku rozpoznania nowego wniosku - wydania nowej decyzji - nie jest sprawą o to samo roszczenie, które było przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie poprzednio zakończonej wydaniem wyroku. Nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia sądowego mogą bowiem spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych warunkujących nabycie prawa do konkretnych świadczeń. Podstawową regułą rządzącą tymi stosunkami prawnymi jest właśnie możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę faktyczną prawomocnych orzeczeń sądu, także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego. Tak więc zmiana okoliczności, jaka nastąpi po wydaniu prawomocnego orzeczenia sądu ubezpieczeń społecznych, otwiera stronie drogę do ponownego rozpoznania sprawy w postępowaniu cywilnym (również orzeczenia Sądu Najwyższego: uchwała Sądu Najwyższego z Sądu Najwyższego z: 4 grudnia 2007 r., I UK 159/07, LEX nr 863930, 21 maja 2008 r., I UK 370/07, LEX nr 491467, 13 listopada 2009 r., III UK 48/09, LEX nr 560876, 19 października 2010 r., II BU 4/10, LEX nr 707411 i postanowienie z 7 maja 2009 r., III UK 100/08, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 24; OSP

2011 Nr 5, poz. 53, z glosą R. Babińskiej- Góreckiej).

Zaakcentować należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu jest określony treścią decyzji organu rentowego i zakresem wniesionego od niej odwołania, a sąd w postępowaniu wywołanym odwołaniem rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji w granicach jej treści i przedmiotu.

Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że prawomocnym wyrokiem z 17 listopada 2020 r., (XXI U 449/20.), Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił decyzję z 18 lutego 2020 r. w ten sposób, że nakazał organowi rentowemu podjęcie i wypłatę emerytury dla S.D. od 18 lutego 2020 r. Decyzją z 8 stycznia 2021 r. organ rentowy, realizując powyższy wyrok, podjął wypłatę emerytury S.D. od 18 lutego 2020 r.

Natomiast decyzją z 27 października 2022 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego wstrzymał 1 listopada 2022 r. wypłatę emerytury wojskowej, podnosząc, że brak jest podstaw do wypłaty w tym samym czasie dwóch świadczeń: emerytury pracowniczej i emerytury wojskowej. Jednakże decyzja ta została uchylona decyzją z 30 grudnia 2022 r. na skutek złożonego przez skarżącego odwołania i złożonego jednocześnie oświadczenia, że wybiera emeryturę wypłacaną przez Wojskowe Biuro Emerytalne, jako świadczenie korzystniejsze.

Wskutek powyższego decyzją z 28 grudnia 2022 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie wstrzymał wypłatę emerytury S.D. od 1 stycznia 2023 r., wskazując, że zawiesza wypłatę emerytury, gdyż wnioskodawca nabył prawo do pobierania świadczenia przyznanego przez inny organ rentowy.

W świetle zreferowanego stanu sprawy nie można zatem przyjąć, aby Sąd drugiej instancji dopuścił się rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego tj. art. 365 k.p.c. i 366 k.p.c., bowiem rozpoznawana sprawa dotyczyła odwołania od nowej decyzji organu rentowego, której przedmiot sporu nie był tożsamy z przedmiotem sporu decyzji wcześniejszej.

Wobec niewykazania powołanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przesłanek uzasadniających skierowanie sprawy do merytorycznego rozpoznania, Sąd Najwyższy - na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. - orzekł o odmowie jej przyjęcia.

O kosztach postępowania kasacyjnego, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w kwocie wynikającej z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1935 ze zm.), a w zakresie odsetek - na podstawie art. 98 § 11 k.p.c.

[SOP]